полягає не лише у тому, що тіньові схеми постійно модернізуються. Вона криється, як бачимо, в іншому. Процеси тінізації не відбуваються стихійно. Вони «породжуються» свідомими учасниками економічних відносин. Потрібно відзначити, що головний "двигун" тіньової економіки – реальне відображення формалізованих схем регулювання економічних відносин. І саме тут формалізуються ключові інституційні норми, які визначають суть тіньової економіки, а саме морально-етичне сприйняття самої можливості реалізовувати тіньову економічну модель, яка відрізняється від формалізованих на суспільному рівні [3].

Таким чином, аналізуючи стан проблеми тіньової економіки в Україні, можна стверджувати, що ідеологія державного регулювання економіки потребує суттєвого коректування. Інституційні реформи, які відбуваються в останній період, досить часто не узгоджуються між собою, а тому не лише не приносять бажаних результатів, але й створюють додаткові перешкоди учасникам фінансово-економічних відносин. Існуюча система протидії тіньовій економіці не гарантує забезпечення безпеки нашій державі. Очевидно, що найбільшим її недоліком є те, що вона не враховує специфіку окремих галузей національного господарства. Між тим недооцінка рівня небезпеки які приховує у собі тіньова економіка, на практиці неминуче призведе до соціально-економічних дисфункцій.

Список використаних джерел:

1. Авдийский В. И. Теневая экономика и экономическая безопасность государства : учеб. пособие / В. И. Авдийский, В. А. Дадалко. – 2-е изд., доп. – М. : Альфа-М : Инфра-М, 2010. – 496 с.
2. Семцов В. М. Тіньова економіка: структура, зміст та особливості функціонування / О. В. Мороз, В. М. Семцов // Економіка АПК. – 2013. – № 5. – С. 96 – 102.
3. Семцов В. М. Системна алгоритмізація руйнування тіньових економічних схем в Україні / В. М. Семцов // Тіньова економіка: генезис, джерела розвитку, перспективи подолання та цивілізованої інтеграції : матер. І Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 23-24 травня 2013 р.). – Вінниця : НВЦ "Генеза", 2013. – С. 12 – 17.

УДК 658.152

ДЖЕРЕЛА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Руденко В. В. – к.е.н., доцент
Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

Нестабільність умов фінансово-економічного, політичного та правового середовища в Україні, сучасні глобальні тенденції світової економіки, високий рівень конкуренції та ліквідності ринків товарів і послуг обумовлюють необхідність та актуальність постійного пошуку підприємствами джерел фінансового забезпечення інвестиційної діяльності.

Інвестиційна діяльність підприємств забезпечується відповідними джерелами фінансування, що являють собою всі види капіталу (здебільшого у грошовій формі), які залучаються для реалізації вкладень в об'єкти інвестування. Джерела фінансування інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, на нашу думку, слід поділяти стосовно форми власності на власні, залучені та позикові, а за сферою залучення – на внутрішні та зовнішні.

До власних джерел фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємств належить капітал, який постійно знаходиться в обороті й кінцевий строк використання якого не встановлений: прибуток, що залишився після сплати податків та інших обов'язкових платежів; амортизаційні відрахування; мобілізовані внутрішні резерви (кошти від реалізації вибуваючого обладнання, непотрібних матеріалів, інструменту, інвентарю; кошти від ліквідації тимчасових будівель і споруд; кошти, отримані від продажу часток у статутному капіталі юридичних осіб).

Залучені джерела фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємств, на відміну від власних, до моменту їх надходження не носять титулу їх власності та вимагають від підприємств певних зусиль і витрат з їх залучення. Однак у міру надходження вони входять до складу власного капіталу підприємства та в подальшому використанні характеризуються відповідно як власні джерела: капітал, що залучається за рахунок емісії та розміщення цінних паперів (акцій); капітал, що виділяється власниками у вигляді додаткових пайових внесків; гранти та благодійні внески; капітал, що надходить у порядку перерозподілу з централізованих інвестиційних фондів – концернів, асоціацій та інших господарських об'єднань; державні дотації.

До позикових джерел фінансового забезпечення інвестиційної діяльності відносять

капітал, який підприємства одержують на визначений термін, за плату й на умовах повернення: капітал, що залучається за рахунок емісії та розміщення цінних паперів (облігацій); банківські кредити та позики; кредити, та позики, що надаються небанківськими установами; державні кредити та позики; комерційні кредити (надані постачальниками необоротних активів; підрядниками); необоротні активи, що залучаються на основі лізингу.

При визначенні та оцінці можливостей використання того чи іншого джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємств, варто враховувати низку ендогенних та екзогенних факторів, а саме [1, с.113]: вид економічної діяльності; масштаби господарювання; форми власності й організаційно-правові умови; фінансово-господарський стан; стан державних і місцевих фінансів; розвиток і кон'юнктуру фінансового ринку; вартість капіталу, що залучається; обсяги джерел фінансового забезпечення, необхідних для реалізації відповідних інвестицій; свободу вибору джерел фінансування; рівень оподаткування прибутку; рівень прийнятного для засновників (власників) підприємств ризику. Врахування перелічених факторів дозволяє цілеспрямовано вибирати схеми фінансового забезпечення та структуру джерел залучення капіталу.

Використання конкретних джерел фінансування інвестиційної діяльності підприємств пов'язане з певними обмеженнями та додатковими вимогами, які виникають у зв'язку з необхідністю залучення й обслуговування капіталу та які, залежно від сфери виникнення, можна поділити на внутрішні та зовнішні [2, с.52-53].

До внутрішніх обмежень включають:

1) параметри інвестиційного портфелю чи проекту (характеристика грошового потоку, внутрішня норма дохідності, строк окупності, необхідність залучення фінансових посередників, ризики);

2) фінансовий стан підприємств і доступ до джерел фінансування (наявність і достатність власних джерел фінансування, рентабельність діяльності, доступність позик, наявність застави, наявність кредитної історії);

3) корпоративне управління підприємств (структура власності, прозорість діяльності, можливість та бажання розкриття інформації, прийняття рішень самостійно або в рамках політики групи (корпорації).

До зовнішніх обмежень відносять [2, с.53]:

1) законодавчі обмеження (нормативні вимоги до структури капіталу, вимоги до процедури залучення фінансування);

2) галузеві особливості (можливості внутрішньогалузевої кооперації, життєвий цикл галузі та продукції, особливості технологічного процесу);

3) умови фінансування, яким надають перевагу інвестори (вибір ризику, доходності, ліквідності, структури інвесторів і кредиторів);

4) макроекономічні параметри (процентні ставки за кредитами, рівень інфляції, валютні курси, кон'юнктура фінансового ринку).

Такі обмеження можуть справляти суттєвий вплив на поточну господарську діяльність підприємств, прийняття стратегічних і оперативних управлінських рішень.

Зазначимо, що процес вибору джерел фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємств повинен базуватися на певних принципах, серед яких [3, с.216]: принцип врахування перспектив розвитку інвестиційної діяльності; принцип забезпечення відповідності обсягу залучених джерел фінансового забезпечення обсягу інвестиційних потреб; принцип забезпечення оптимальної структури джерел фінансового забезпечення із позицій ефективної інвестиційної діяльності; принцип забезпечення мінімізації витрат формування капіталу із різних джерел; принцип забезпечення високоефективного використання капіталу у процесі інвестиційної діяльності.

Всі джерела фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємств мають особливості, зумовлені напрямами їх використання з метою інвестування. Проте, існує суперечливість їх впливу на фінансово-господарську стратегію та загальну стратегію розвитку підприємств. Тому, вирішуючи проблеми фінансового забезпечення здійснення інвестицій необхідно розглядати джерела фінансування за такими ознаками: реальність використання джерела (його доступність); потенційна ємність джерела; економічна ефективність використання; рівень ризику джерела (з позицій повернення використовуваних коштів або можливої втрати контролю над підприємством).

Таким чином, визначення джерел фінансового забезпечення інвестиційної діяльності є одним із найважливіших етапів формування й реалізації інвестиційної політики підприємств, від якого значною мірою залежать результати здійснення фінансових й реальних інвестицій. Між усіма джерелами інвестування простежується взаємозалежність щодо використання їх у сучасних умовах. Лише в сукупності вони утворюють систему фінансового

забезпечення інвестиційної діяльності в Україні. Таким чином, у конкретних умовах сучасної України проблема полягає не у виборі одного з двох протилежних і взаємовиключних джерел інвестування, а в комплексному залученні та ефективному й раціональному їх використанні.

Список використаних джерел:
1. Ткачук І. Фінансове забезпечення інвестиційних проектів розвитку регіонів / І. Ткачук, Р. Щур // Світ фінансів. – 2014. – 2. – С. 111-117.
2. Кущев А. Б. Определение оптимальной структуры источников финансирования расширенного воспроизводства инноваций / А. Б. Кущев, Е. А. Кущева // ИнВестРегион. – 2008. – №4. – С 50-54.
3. Смолянська О. Ю. Теоретичні аспекти управління джерелами фінансування інвестиційної діяльності підприємств АПК / О. Ю. Смолянська, Ю. В. Смолянський // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. – 2012. – Вип. 1 (4). – Т. 3. – С. 214-219.

УДК 336.221 (477)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Волощук Р. Є. – к.е.н., ст. викладач
Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ

В сучасних умовах майнові відносини визначають подальший соціально-економічний розвиток держави, адже від майнового забезпечення залежать галузі національної економіки та добробут громадян. Тому майнове оподаткування є важливим напрямом реформування податкової системи України.

Майнові податки являють собою особливий вид фіскальних платежів, відмінною рисою яких є наявність зв'язку з цінніснимі, фізичними, екологічними та різними поєднаннями зазначених характеристик об'єкта оподаткування [1]. Майнове оподаткування – процес, що є вираженням економічних відносин, які виникають між суб'єктами оподаткування з приводу елементів оподаткування, а також комплексу заходів, характерних для податкових правовідносин, відмінною рисою якого є вилучення частини коштів фізичної або юридичної особи за наявності правового зв'язку з немонетизованим майном, сума яких розраховується на основі фізичних, вартісних та інших характеристик об'єкта майна та не враховує фактичну платоспроможність даної особи як платника податків, за винятком низки передбачених законодавством випадків.

Сучасна система майнового оподаткування в Україні відповідно до Податкового кодексу включає в себе податок на майно, який містить у своєму складі податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, плату за землю та транспортний податок [2].

На відміну від інших податків, майнові податки мають ряд характерних особливостей, що зумовлює їхню соціальну значимість для податкової і бюджетної системи країни. А саме, майнові податки мають немобільну та рівномірно розподілену податкову базу, прості в адмініструванні, протягом податкового періоду найменше схильні до змін, а разом з тим практично не чутливі до змін економічної кон'юнктури, що дає можливість розглядати їх як стабільні дохідні джерела бюджетів відповідних рівнів. У зв'язку з цим, в Україні відповідно до Бюджетного кодексу податок на майно закріплений за бюджетами місцевого самоврядування [3]. Віднесення податку на майно до доходної частини бюджетів місцевого самоврядування має підвищити відповідальність місцевої влади перед громадянами у частині надання локальних суспільних благ, дозволить прогнозувати діяльність місцевої влади в довгостроковій перспективі, а також дасть можливість регулювання майнової диференціації на відповідній території.

На сьогоднішній день застосовані в Україні способи обрахунку податкових зобов'язань та адміністрування податку на майно є недосконалими та не забезпечують ані справедливості, ані захисту від корупційних та інших зловживань, ані суттєвих надходжень до місцевих бюджетів. Зазначене пов'язане із наявністю низки негативних моментів. По-перше, законодавче обмеження прав органів місцевого самоврядування у встановленні елементів податку на майно знижує їх зацікавленість і відповідальність у розвитку податкової бази на відповідній території. Основний обсяг податкових повноважень концентрується на державному рівні. Органи місцевого самоврядування позбавлені можливості широко використовувати механізм податкового стимулювання та регулювання економічної діяльності на відповідних територіях. По-друге, у громадян відсутня зацікавленість в оформленні своїх прав на об'єкти нерухомості, а органи виконавчої влади не використовують ніяких відповідних